

Lazar Kaganoviç'in Anıları: Haziran 1957*

(Stalin sonrası SBKP içi Mücadeleden)

<http://www.gencliginsesi.net>

L. M. Kaganoviç'in ölümünden sonra, 1996 yılında yayınlanan 'Derleme Notlar', Sovyet tarihinin bir çok tartışmalı dönemine açıklık getirdi. Aşağıda, kitabın Malenkov, Kaganoviç ve Molotov'un 'anti-parti gurubunu' içeren kısmını yayınlıyoruz. Adı geçen liderlerin 1957'de SBKP Merkez Komitesinden ihraç edilmeleri, ki bu Kruşçev'in piyasa-sosyalizmi politikalarının kararlı bir zaferinin temellerini hazırlamıştı, SSCB tarihinin dönüm noktasıydı. Krizin gerisindeki bir çok ekonomik ve politik meselelere bu yazıda değinilecek. Bilindiği üzere, 1955'de merkezi planlamadan 'koordine edilmiş planlamaya' geçilmesiyle Sovyet planlamasında büyük bir değişim yaşandı.

Anlaşıyor ki, Kruşçev, devlet planlama kurumlarının her hangi bir hazırlığı, parti ve devlet kurumlarına önceden haber vermeden, ABD'yi tarım alanında aşmayı Sovyet partisinin ve Devletin yeni bir temel görevi olduğu kararını kamuoyuna ilan etti. Molotov ile Kruşçev arasındaki ayrışım aynı zamanda süregelen işlenmemiş topraklar programının miktarı üzerinde de mevcuttu. Partinin, Yugoslavya ile daha yakın devlet ilişkisinin yeniden yapılandırılması istemi konusunda Molotov lider kadrodan tamamen dışlandı. Kaganoviç, Kruşçev'in parti kararının da ötesine giderek ısrarla Yugoslavlarla daha yakın ilişkiye geçmesi konusunda bizi bilgilendiriyor. Pekçok detay Kruşçev'in kişisel ve keyfi tutumunu gözler önüne seriyor. Bu, bir koldan diğerine demokratik parti işleyiş normlarına aldırış etmez Kruşçev'in uluslararası ölçekte demokrasi ve kolektif liderliğin tapınan kişisi olarak sunulmasından dolayı bir ironidir. Parti presidyumun büyük bir çoğunluğunun 1957'de Kruşçev'in Partinin lider kadrosundan çıkarılması konusunda ikna etmeye yönelten de buydu. Bu, halen anlaşılması güç olan bir gerçeği, hem liberalizasyon sürecine ayak direyen Molotov ve Kaganoviç gibi Parti presidyumun sol kanat liderliğinin, hem de Beria ve Kruşçevle ortak çalışan ve Stalin'in ölümünden hemen sonra zorlu bir çalışmaya girerek arayı yumuşatan en

*Bu makale *Revolutionary Democracy* (Devrimci Demokrasi) adlı Hindistan'da yayınlanan bir dergi tarafından yayımlanmıştır.

aleni sağcılardan Malenkov'un en başta gelen hedef olarak Kruşev'i görme nedenlerini izah ediyor.

Bu nedenle, tüm olabilirliğiyle, Molotov'un anılarında defalarca belirttiği üzere, Presidyumun büyük çoğunluğunun ileriye dönük bir planı yoktu. Onlar yalnızca Kruşev'in tasfiyesi ve onun Tarım Bakanlığı'na atandırılmasıyla ilgiliydiler.

Presidyum toplantısı Bulganin'in başkanlığı altında 4 gün boyunca Kruşevi tartıştı. Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin en yüksek organı olan Presidyum'un bilgisi olmaksızın, Kruşev Parti Merkez Komitesi üyelerini gizlice Moskova'ya çağırdı. Ordu ve Devlet güvenlik organları Merkez Komite üyelerini uğakla Moskova'ya gönderdi. Devlet Güvenlikten Serov, ordu- dan Zhukov ve Konev, merkez komite yelerinin Sverdlov binasında toplan- ması organizasyonunu dzeneyenler arasındaydılar. Kenov, Presidyum yele- rinin Merkez Komite Plenum'una tutanakları rapor etmesini isteyen delegas- yona izin verdi. Zhukov, salona giren Kruşev'e eşlik ediyordu. Bu, Molotov, Kagonoviğ, şepilov ve Malenkov'un SBKP'nin presidyumundan tasfiye edil- dikleri Merkez Komitesi toplantısının başlangıcıydı. Kaganoviç, Kruşev'in kendi egemenliğini pekiştirdiği önceki raporların metodlarını teyid ediyor ve ayrıntılarını veriyor. şu ağıkki, orduyu ve devlet güvenlik organlarını iğine alan SBKP presidyumuna karşı fiili bir darbe yapılmıştı.

'Anti-parti grup', 29 Haziran 1957'de toplanan Merkez Komitesi ka- rarında 'anti-parti grup' SBKP'nin 20.Kongresinde selamladığı yönelime sürekli muhalefet ettikleri şeklinde gsterildiler.

Gurup, ekonomik politikalar alanında, sanayi yönetiminin reorganizasyo- nuna, merkezi planlamanın sonu olarak gördüğümüz ekonomik blgelelerde ekonomi konseylerinin kurulmasına engel olmaya ęalıřmakla suçlandı. On- lar, köylülüğe yönelik olan maddi teşvikin artırılmasına karşıydılar ve meta- para ilişkisinin genişletilmesine husumetle bakıyorlardı. Kollektif çiftliklerin toplu mülkiyeti konusundaki planlamanın gevşetilmesine karşı ęıktılar. Da- hası, kişi başına süt, yağ ve et retiminde ABD'nin geğilmesi ve işlenmemiş topraklar programının geliştirilmesi için benimsenen muhafazakar yaklaşıma muhalefet etmekle suçlandılar. Dış politikada, gurup, uluslararası arenada tansiyonu düşürmeye ve dünya barışını güçlendirmeyi amaçlayan yeni poli- tikalara engel olmakla suçlandılar. Molotov, Sovyetlerin Yugoslavlarla olan ilişkisini güçlendirmeye yönelik yasa tasarısına muhalefet etme, uluslararası tansiyonun, özellikle Japonya ve Avusturya ile, yumuşatılmasını önlemek ve Sovyet liderliği ile diğer ülke devlet başkanları arasında kişisel ilişkilerin tes- isi tavsiyesini red ettiği için hedefe kondu. Molotov, mevcut koşullar altında savaşların önlenmesi ihtimali düşüncelerine ve farklı ülkelerde sosyalizme

geçişte farklı yolların olabirirliliği fikrine karşı koymakla suçlandı.

Derhal açığa çıkan şey şuydu; Molotov, Kruşçevlerin yeni yönelimlerinin temelleriyle kesin bir uzlaşmazlık içinde olmakla suçlanıyordu. Şu açıkça görülüyordu, Molotov o dönemde Kruşçev'in politikalarına muhalifti ve bunda Kaganoviç'in büyük bir ölçüde ve Parti presidyumunun büyük bir çoğunluğunun kısmi desteğine sahipti. Molotov'un Sovyet revizyonizmine karşı mücadelesinin içeriği ve tutarlılığının kapsamlı bir değerlendirilmesi için, 1957 Haziranında toplanan Merkez Komitesi genişletilmiş oturumlarının stenografik raporlarının ve Molotov'un SBKP lider kadrosuna gönderdiği mektuplar ve eleştirilerin detaylı bir şekilde incelenmesi gerekiyor.

1957 Haziran olaylarının ekonomi politikalarına etkisi neydi? Molotov ve Kaganoviç'in tasfiye edilmelerinden bir ay önce sosyalist sanayinin ürünlerinin planlı tahsisatı sistemi yürürlükten kaldırılmış ve Gosplan Sovyet sanayi ürünlerinin satışı için bir dizi merkezi satış kurumları kurduymuştu. 'Anti Parti Gurup'un tasfiyesinden 3 ay sonra, Sovyet teşebbüslerinin karlılık temelinde işletilmesi beklentisine yönelik kararlar kabul edildi. Bu politiklarla üretim araçları şimdi devlet sektöründe metalar olarak dolaşıma sokuldu. 1958'de SSCB'de meta dolaşımı alanının kütleli olarak genişlemesinin bir sonucu olarak Makine Traktör İstasyonları'nın Tarım Makinaları, kollektif çiftliklere satıldı.

SBKP'nin 1961'deki 22. Kongresi'nde Kruşçev, Molotov, Kaganoviç, Malenkov, Şepilov ve hatta Vorosilov'a yeniden saldırmaya başladı. 1957 Haziranında Parti Merkez Komitesi kararıyla çelişen Kruşçev, şimdi başlıca ekonomik ve politik sorunlarda uzlaşmaz çelişkilere girmekten kaçındı. Kruşçev silahını özellikle bireyin kutsanmasını mahkum etmeyi, parti içi demokrasinin gelişmesine yardımcı olmayı, yetki kullanımında tüm suistimalleri mahkum etmeyi ve düzeltmeyi ve tüm bu baskıcı uygulamalardan sorumlu olanları açığa çıkarmayı amaçlayan Parti çizgisine karşı 'azgınca direnen' Molotov gurubuna yöneltti. Kruşçev bu kurnazlıkla, SSCB'de yerleşmiş olan karşı devrimi kafa karışıklığı yaratarak bulmaya çalıştı.

Sovyetler Birliğinde ve halk demokrasilerinin yaşandığı ülkelerde sosyalizmden geri dönüşün uç verdiği 1955-57 yılları arasında uluslararası komünist hareketten, Molotov, Kaganoviç ve Şepilov'a hiçbir destek gelmemesi büyük bir talihsizlik olarak değerlendirilmelidir.

Enver Hoca tuttuğu siyasi günlüğünde Sovyet Revizyonizmine karşı, Çin Komünist Partisinin 'şaşırtıcı' ani karar değişikliğinin altını çiziyor. 15 Eylül 1964'e girerken (!), Moskova'da 1957 yılında yapılan toplantıyı şöyle değerlendiriyor:

‘Yoldaş Mao, Kruşçev’i açık bir şekilde destekledi ve övdü; doğrusu O, ‘Molotov’un Anti-Parti gurubunun’ mahkum edilmesini onayladı ve Kruşçev grubuyla tam bir birlikteliği destekledi.’

Molotov gurubunun yenilgisinden ve 1957 Haziran olaylarını tekrar ayrıntılı olarak inceledikten sonra, Kruşçevciler adlı eserinde Enver Hoca şu notu düşüyordu:

‘Kimse onların ardından ağlamadı, kimse üzülmeyi onlar için. Onlar devrimci ruhlarını kaybetmişlerdi, artık Marksist-Leninist değillerdi; yalnızca Bolşevizmin cesetleriydi. Onlar Kruşçev’le birleştiler ve Stalin ve O’nun çalışmalarına çamur atmasına izin verdiler; birşeyler yapmaya çalıştılar, ama bu parti çizgisinde değildi, çünkü onlar için de artık parti yoktu.’

Tabi şu da bir gerçek ki, gerek partideki bölünmeyi gerekse de kendisinin tasfiye edileceğini gören Molotov, 1956 SBKP 20’inci kongresinde sessiz kaldı. Ancak şu da bir gerçek ki, bundan 4 ay sonra Enver Hoca SBKP 20’inci Kongresinin ruh halinin heyecanlı ifade tarzıyla Arnavutluk Emek Partisi 3. Kongresi’ne sunulan raporda aktif olarak Stalin’in politikalarına saldırmıştı. Bunun ötesinde Enver Hoca, Molotov grubunun yenilgisinde Arnavutluk Emek Partisi’nin tutumunu hatırlama gereği duymadı. 4 Şubat 1957 AEP Merkez Komitesi plenyumundan sonra yayınlanan resmi bildiri de şu ifade yer alıyordu; Enver Hoca’nın 29 Haziran 1957’deki SSCB MK’nın ‘anti-parti grup’la ilgili kararnameğine istinaden hazırladığı raporu duyduktan sonra, Plenum anti parti grubunu ve bu grubun hizipçi çalışmalarını oybirliğiyle kınadı.’

Çin Komünist Partisi (ÇKP), Molotov grubu parti liderliğinden ihraç edildikten sonra Kruşçeve destek dahi sunmuştu. 5 Temmuz 1957’de ÇKP’nin SBKP’ye yolladığı mesajda, alınan karara ilişkin ‘Sovyetler Birliği Komünist Partisi’nin birliğine ve güçlenmesine yardımcı olacak’ ifadesi yer alıyordu. Moskova’da düzenlenen Şubat Devriminin 40. yıl dönümü kutlamaları döneminden 4 ay sonra, Mao Zedung kamuoyuna Molotov grubunun tasfiyesinden duyduğu memnuniyeti belirtmiş ve bunu SBKP 20. Kongresi’nde başlatılan ‘pazar sosyalizmi’ girişiminin bütün alanlarına destekle ilişkilendirmişti. 6 Kasım 1957’de toplanan SSCB Yüksek Sovyet birleşik oturumunda yaptığı konuşmasıyla bunu açıkça ifade ediyordu:

‘Çözülmesi gereken pratik görevlerde Marksizm-Leninizm’in, SBKP tarafından yaratıcılıkla uygulanması, Sovyet halkının inşa

işini güvence altına almıştır. SBKP'nin 20. Kongresi'nde, Sovyetler Birliği'nin komünist inşası için arz olunan mücadelecî program buna iyi bir örnektir. SBKP Merkez Komitesinin, bireysel arzuların aşılması (?), tarımın geliştirilmesi, sanayi ve inşaat yönetiminin yeniden yapılanması, birleşik cumhuriyetlerin ve yerel yönetimlerin güçlerinin genişletilmesi, parti karşıtı gruba karşı çıkılması, parti içi birliğin güçlenmesi, parti ve siyasi çalışmaların ordu ve donanma içersinde güçlendirilmesi konularında atılan tedbirli adımlar Sovyetler Birliği'nde yürütülen tüm ilerleme ve güçlenme girişimlerini daha da ileriye taşınmasına hizmet edecektir.'

Dünya çapında yaşanan sosyalizmden ve demokrasiden geriye dönüş, Marksistleri, modern revizyonizmin seyrinin ve kökeninin detaylı bir araştırılmasını yapmakla yükümlü kılmaktadır. AEP ve ÇKP Büyük Tartışma (Münazara) boyunca bu yönde muazzam bir yol katettiler. Bu ülkedeki komünist hareket, 1963'den sonra SBKP ve ÇKP arasında yaşanan açık polemiklere aşınadır. Halbuki, AEP'nin Büyük Tartışma'yı başlatan öncü girişimi çok az bilinmektedir. Sovyet revizyonizmine ilk kez doğrudan çatan, Moskova'da 1960 yılında düzenlenen Komünist Partiler toplantısında Enver Hoca tarafından yapılan konuşmadır. Bu, AEP'nin modern revizyonizmin tüm yelpazesine karşı yönelttiği çeyrek yüzyıllık sonu gelmez polemiklerin açılış töreniydi (Başlama vuruşuydu). Aynı zamanda şu da belirtilmelidir ki, AEP ve ÇKP'nin Kruşçev yönetimindeki SBKP'ne verdiği tavizler ve Marksistlerin Sovyetler Birliği'nde, halk demokrasisi olan ülkelerde, Çin ve Arnavutluk da dahil olmak üzere, ekonomik ve siyasi gelişmeleri analiz etmedeki başarısızlıkları, modern revizyonizmin derinlemesine anlaşılabilmesinin olanaklarını kısıtlamıştır. Bu, günümüze değin komünist hareket üzerinde negatif bir sonuç bırakmıştır. Bu tamamlanmamış teorik ve politik aydınlığa kavuşturma görevi, önümüzde duran çarpışmalarda komünistlerin ideolojik olarak silahlanmaları için öncelikle ele alınması gereken bir görevdir.

Vijay Singh

(Referanslar)

XX. Kongre'den sonra parti işleyişinin gelişmiş olması gerekirdi fakat maalesef böyle olmadı.

XX. Kongre'den sonra Kruşçev'in daha önceki alçak gönüllülüğünden eser kalmadı. Bir laf vardır ya 'şapka kafasında eğreti durdu'. Artık kendisinin 'Lider' olduğunu sezmesiyle beraber, ilk önce Prezidyum'un toplantılarına özen göstererek hazırlanması son buldu. Kolektif işleyiş ciddi bir derecede zayıfladı, bundan da önemlisi, Parti'nin en temel politik ve ekonomik alanda denetlenmesi gafa uğradı. Örneğin, Kruşçev Gorky'e gitti ve toplantının birinde, Gorky'nin işçilerinin istekleri gereğince, hükümet borçlarının bütün ödemelerinin 20 yıllığına dondurulduğunu ilan ettiğini birdenbire öğrenmiş olduk. Daha sonra, bu karar telefonla yapılan bir oylamayla resmileştirildi fakat asıl anlaşma Kruşçev'in kendisi tarafından yapıldı.

Herkes bunun halkın kafasında yarattığı hoşnutsuzluğun ve devlete karşı uyandırdığı güvensizliğin farkındaydı.

Belli bir süre Kruşçev dış politika konusunda oldukça aktif idi. Böyle olması tabii ki çok iyiydi. Ben kendim ona tavsiyelerde bulundum —Lenin zamanından bu yana dış politika konusunda tek bir sorun dahi Politbüro olmaksızın karar verilmedi ve Stalin dış politikayla ilgili tüm konuları Politbüro'ya her zaman teslim eder, ve kendisi ilgilenir. Bundan dolayı, Stalin Merkez Komitesi'nin Birinci Sekreteri olarak kurallara uymak zorundaydı. Başlangıçta Kruşçev bu kurallara uydu fakat sonraları kasıtlı davranmaya başladı. Diplomasinin eşsiz bir uzmanı olarak 'teknikleri özümsemişliğini' gösterdikten sonra, Kruşçev Dışişleri Bakanlığı'nın neredeyse tüm işlerinde, kendi değişikliklerini yaptırmaya başladı veya tamamen reddetti, özellikle Molotov Dışişleri Bakanlığı işinden kendi önerisiyle (barış politikasını titizlikle yerine getirdiği halde) alındıktan sonra.

Prezidyum'un Molotov'u desteklemediği tek bir konu vardı. O da Yugoslavya sorunuydu. Molotov Yugoslavya ile hükümet çizgisi doğrultusunda yeniden ilişki kurmaya engel oluyordu. MK Prezidyum'u mevcut parti ve ideolojik çizgi farklılıklarıyla devlet ilişkilerini yeniden kurma kararını aldı. Kruşçev MK direktiflerini ihlal ederek parti çizgisini aştı.

Genel olarak Kruşçev 'kudurdu' ve Prezidyum ile hiçbir ön anlaşma olmaksızın yabancılarla görüşmeler yapmaya başladı, yani yapılmış anlaşmaları ihlale kadar gitti. Birdenbire, Prezidyum Kruşçev'in hiçbir şeyi önceden kimseye danışmadan televizyonda dış işleri ile ilgili konuşma yaptığını öğreniyor. Bu, Parti'nin dış politikayı esaslı denetleme normlarının ciddi bir ihlaliydi. Politbüro, oldukça bilgili diplomatlara dahi önceden inceleme olmaksızın hiçbir zaman halka açık böyle bir konuşma ayrıcalığı vermedi ve burada;

Kruşçev'in hatiplik sanatının yetersizliği, inceliğini biliyorduk. Yanlış yola sapacağından endişe duyuyorduk. Bu konuyu Prezidyum'da gündeme getirdik. Uzun ve ateşli bir tartişma oldu. Kruşçev, mevcut pratiği izleyerek gelecekte böyle bir Őeyin olmasına izin vermeyeceğine söz verdi. 1957 olayları ve Prezidyum'un yeniden düzenlenmesinden sonra, Kruşçev 'edebi asistanların' yaptığı işi, 'modern robotların' yazdıklarını, hakim kişi olarak dili yoruluncaya kadar okuyor, sonra da beyni dinlendiriyordu.

Fakat Kruşçev'in en göze çarpan örgütsel 'yeteneği' devlet araçlarının yeniden düzenlemesi döneminde kendisini gösterdi. Bu yeniden düzenlemeyi burada detaylı anlatmayacağım, çok iyi biliniyor zaten. Bütün bakanlıklar dağıtıldı ve Halk Ekonomisi Konseyi kuruldu. Halk Ekonomisi Konseyi fikri, bakanlıklar —sayıları düşse dahi— dağıtılmasaydı, ve eğer Halk Ekonomisi Konseyleri; teritoryal, Cumhuriyet ve eyalet merkezlerine sıkı sıkıya bağlı olsaydı ve belli bir grup teşebbsy kendi kontrolü altına alsaydı, yararlı olurdu. Özellikle en geniş anlamda ele alırsak yerel sanayide yararlı olurdu. Fakat, eğer başlangıçta Halk Ekonomisi Konseyi'nin biğimi blgelerinkine uysaydı, kısa bir süre sonra kopuş aynı Şeyden başlardı.

MK Prezidyum'unun bazı yeleri SSCB Yüksek Halk Ekonomisi Konseyi'ni kurmayı önerdiler. Kruşçev ilk önce bütün reformları 'tutucu direniş' ilan etti, sonra RSFSR Halk Ekonomisi Konseyi de dahil Cumhuriyetlerin Halk Ekonomisi Konseyi'ni kendisi kurmaya başladı. Daha sonra, Halk Ekonomisi Tüm-Sovyetler Konseyi kuruldu. Her birinin içinde sektörel ve teritoryal organlar kuruldu, bu geniş kapsamlı ve sürekli bir yeniden dzenlemeydi. Daha sonra, bu sanayide uzmanlaşma sürecinin, aynı zamanda, kaldırılan bakanlıklar yerine geçebilecek bir örgütlenme gerektirdiği açığa çıkınca, sektörel komiteler kuruldu. İlk etapta, Gosplan çerçevesinde kuruldu ve sonra bakanlıklarla hemen hemen aynı güce ve işleve sahip olan bağımsız Devlet Komiteleri olarak kuruldular (ve daha büyük bir gteriş için, bir bakanlık terminolojisi adı altında, fakat iğdiş edilerek ve bu yüzden gcsz bırakılmış olarak). Bundan dolayı, bu vekil Devlet Komiteleri kocaman Halkın Ekonomisi Konseyleri ile birleşince gerçeğin ağır baskısına dayanamadılar. Bölgesel Halkın Ekonomisi Konseylerine gelince; ben kişisel olarak böyle organların, ne isimle olursa olsun, bölge yönetim kurulu adı altında var olabileceğini düşünüyordum. Bu organlar belli teşebbüs grupları ile birleştirilmeliydi; tüketim maddeleri, metalürji, inşaat malzemeleri, gıda maddeleri ve diğerleri gibi. Böylece nüfusun önemli bölümünün ihtiyaçlarını karşılayabilirlerdi. İşletmelerin teritoryal işbirliğinde önemli bir rol oynardı, örneğin, makine parçalarının üretiminde, özellikle kara ulaşımında, bu da bölge yönetim kurulları ve Sovyetlerin yetkisi altında olurdu. Bunlar karlı teşebbüsler olmalıydı ve nüfusun, her Şeyden de önemlisi, işçilerin yaşam

koşullarını yükseltebilmeliydi.

Kruşçev, burada, yine Halk Ekonomisi Konseyleri sorununda iyi bir fikri mahvetti. Ancak Kruşçev'in kendi 'buldum' egosu için olmasaydı, uygun olarak organize edilseydi faydası olabilirdi.

Referandum yapıldı ve öneriler kabul edildi, fakat hiçbir istikrar göstermedi.

Buradaki amaç taraf elde edinmek veya bakanlık kadrolarını ve onların bölge organlarının etkisini kırmak veya Troçkist tabirle; sarsmak, ve 'güvenilmezlerin' ve yeni liderliğe sadık olmayanların yerine, kendi kadrolarını, geçirmek olduğu sanılabilir. Bunun istenilen bir sonuç yarattığı şüpheli, fakat bu 'büyük' Kruşçevci yeniden örgütlenme kesinlikle çok büyük bir zarar verdi.

Özellikle saçma ve Parti'nin kuruluş prensiplerine tamamen ters düşen, Kruşçev'in insiyatifiyle örgütlenen, partinin eyaletlere ait organlarının endüstriyel ve idari olarak bölünmesiydi. Bu yeniliğin verdiği zarar açıktır ve hiçbir ispat gerektirmiyor.

Çok iyi biliniyor ki en önemli sorun hayvancılık sorunuydu. XX. Kongre'den önce MK Plenumu'nda ve XX. Kongre'de bu sorun ciddi olarak tartışıldı. MK raporunda bu soruna yüzeysel yaklaşıma karşı ikaz vardı.

Fakat Kongre'den sonra, herhangi esaslı bir şey kazanamayınca, Kruşçev Kongre'nin direktiflerini önemli bir derecede değiştirdi. Bu değişiklikler, ciddi tartışmalara ve karara varmak niyetinde ciddi önerilere dayanarak yapılmadı; fakat yine 1957 yazında bir Tarımsal Serginin açılış vesilesi toplantısı sırasında yapıldı.

Prezidyum'a, MK'ne veya Bakanlıklara bildirmeden: Kruşçev, kendi meslektaşlarından hiç kimseye danışmadan dahi (açık ki, herkesi şaşkırtmayı niyeti), bütün Prezidyum üyelerinin varlığında Parti ve Devletin yeni ana görevini ilan etti. 'Biz, ana görevimizi hayvancılık alanında kararlaştırdık' diye ilan etti. 'Amacımız ABD'yi 1960'larda hayvancılıkta yakalamak ve geçmektir'. Bu cazip amacını ilan ederken hiçbir değerlendirme yapmamıştı çünkü zaten böyle bir değerlendirmeye sahip değildi. 'Biz bu görevi yerine getirebiliriz ve getirmeliyiz. Partinin bütünü, halk ve kolektif çiftlikleri (kolhozlar) bu görevi üstlenmeli ve bu amaca ulaşmalıdır' diye konuşmasını bitirdi.

Bu sadece bir toplantıda yapılmış bir beyandı, ayrıntılı araştırılmış bir plan değildi, hiçbir zaman hiçbir forumda — ne MK Prezidyum'unda ne de Bakanlıklarda tartışılmamıştı. MK Prezidyum'unun bütün üyeleri Kruşçev'in

bu yeni ve çok sübjektif kaba oyunundan çok rahatsız oldular.

Gelenekleri bozarak, Prezidyum üyeleri toplantı sonrası akşam yemeğine katılmadılar ve evlerine gittiler. Böylece ‘Büyük fikri’ bize getiren Kruşçev utandı. Prezidyum’un bir sonraki toplantısı bu konuyu tartışmak için toplandı. Prezidyum üyeleri Kruşçev’e, kendisi tarafından belirlenmiş bu hedefi gerçekleştirme olanaklarını sağlayan hesap ve ölçümleri Prezidyum’a sunmasını istediler.

Kruşçev hatasını kabul ederek beyanını savundu fakat hiçbir değerlendirme sunmadı.

Prezidyum Gosplan’a bu değerlendirmeyi yapma görevini verdi ve bu görevin (hayvancılıkta ABD’yi yakalama ve geçme) tamamlanması için gereken zaman cetvelini Prezidyum’a sunmasını istedi.

Gosplan haftalarca hesaplamalar yaptı ve sonunda MK Prezidyum toplantılarının birinde ABD’yi çiftlik hayvanlarında ancak 1970-1972’de yakalama olanağıyla ilgili buldukları sonuçları sundular, bu Kruşçev’in söz ettiği zaman diliminden 10 yıl daha fazla olan bir süreydi.

Toplantıda ateşli tartışmalar oldu. Kruşçev Gosplan’ı tutucu olmakla suçladı, çok kızgınca küçük yumruğunu havaya kaldırırdu fakat Gosplan’ın çıkarmış olduğu ölçümleri çürütemedi.

Prezidyum üyeleri Gosplan tarafından sunulan önerileri kabul etmeye oldukça eğilimliydi fakat Politbüro’da Gosplan’ın planı daha da geliştirmesi kararlaştırıldı. Aynı zamanda, Tarım Bakanlığı ve MK aygıtları ilgili teritorial bölgelerde hayvancılık gelişiminin hızlandırılmasını gözleme görevini üstlendiler. Maalesef, Gosplan’ın değerlendirmeleri son derece yanlış çıktı. Hayvancılığın, tarımın en geri kalmış sektörü olduğu görüldü. Öyle anlaşılıyor ki, bütün suç Kruşçev’e yüklenemez fakat Kruşçev’in maceraperestliği burada açıkça görülüyor.

Ekonomiye ilişkin mesele ve durumlarla birlikte ‘mevki yakalamanın’ yanı sıra Kruşçev ‘demokrat’ ve ‘kültürlü’ bir insan halesi kazanmanın doğal olduğunu düşünüyordu. Aynı zamanda edebiyat ve sanatla da uğraşmaya başladı. Başarısı, 1957 olaylarından önceki, konuşmalarının biriyle değerlendirilebilir.

MK ve Bakanlar Kurulu, yazarlar ve sanatçılar, hükümet ve Prezidyum üyeleri için banliyölerdeki devlet dinlenme evlerinden birinde bir yemekli açık hava partisi düzenledi.

Yemekten önce belli bir süre atmosfer canlılığını devam ettirdi. Daha

sonra manzaranın asıl bölümü başladı: Kruşçev konuşmaya başladı..... Her ne kadar, konuşma daha sonra basında oldukça iyi yayınlanmış olsa da, bunlar sadece ‘notlardı’, kimse yemek masasında herhangi stegnografik notlar tutmadı. (stegnografik notlar tutulması gerekseydi, söylenen her şeyi not tutmayı isteyen bayan bir stegnografist zor bulacaktık). Normal koşullar altında Kruşçev, yazılı bir metin olmadan konuştuğunda, konuşması daima mantıklı olmazdı ve tabii ki ifade ediş şekli de. Ve burası sıradan bir platform değildi, ve masalar özel olarak ‘ısmarlanmış’ ve canlandırıcı içkilerle dolu Çin porselenleriyle dekore edilmişti. Kruşçev’in kafası ve diliyle masadaki tüm bu melez bileşimle ne tür kültürel ‘meyveler’ elde edileceği tahmin edilebilir. Bu eşsiz bir ‘hatiplik sanatı cevheriydi’.

Konuşmasının tamamını burada anlatmayacağım fakat sadece hafızamda neyin iz bıraktığından bahsedeceğim.

İlk olarak, Kruşçev sanatçıların ve yazarların yararına, Parti’nin XX. Kongresi’nde Stalin’in putlaştırılması hakkında söylemiş olduğu bir çok şeyi ‘çığnemeye’ kalkıştı, sadece bir fark vardı, Kongre’de kağıttan okudu ve burada kendisi ifade ediyordu ve bundan dolayı daha çok ‘ince’ görünüyordu.

Burada ifade edilen ‘ateşli’ noktalar dinleyiciler tarafından sevilen bir yemek olarak yendiği söylenmeli, öyle ki Kruşçev’i edebiyat Laureate’i yapmaya dahi hazırlardı. Kruşçev’in, MK üyelerinin ve özellikle Molotov’un kusurlarını vurguladığını hatırlıyorum, özellikle Rus edebiyatını ve sanatını bastırmada. Yazar Sbolev neredeyse yanığı sınırına kadar vardı. Fakat çoğunluk için — orada bulunan ileri parti kadrolarından bahsetmiyorum— bütün bunlar sadece utanç yaratmadı fakat hayal kırıklığı da yarattı.

Kruşçev’in, partili olmayan entelektüellerin ortasında, MK Prezidyum üyesi, Molotov’a saldırısı olağanüstü bir olaydı ve çok daha derin bir amacı vardı. ‘Ayık olanın aklından geçeni, sarhoş söze döker’ lafı bunu iyi açıklıyor.

Gösterisindeki bir sonraki rolü özellikle seçilmiş bazı yazarlara yöneltilen eleştiriydi. Ölçüsüz saldırısının hedefinin iki kadın yazar olduğunu hatırlıyorum: Marietta Shaginian ve şair Aligar. Eleştirisinin içeriğini yazmayacağım fakat herhalde, edebiyat ve sanat alanında Parti’nin Leninist konumunu savunmak değildi kesinlikle. Shaginian ve Aligar, her ikisi de sonradan Kruşçev’in söylediklerini yalanlayarak cesurca ve mantıklı konuştular. Biraz tombul ve güzel Aligar’ın herkes içinde Kruşçev’e dönerek ilk söylediği; ‘Gördünüz mü? benim işte, korkunç Aligar’ sözlerinin gülücükler yarattığını hatırlıyorum. Kruşçev sırdaşlarının, Kruşçev’in konuşmasını taraf tutarak karakterize etme girişimlerine rağmen, orada bulunanlar arasında birlik yerine —tabii ki tepede yaşanan kavgadan zevk alanlar dışında— dinleyiciler

arasında karışıklık yarattı. Bu sadece orada bulunanların hissettikleri değildi fakat Sovyetler Birliği tarafından 'suçlanan' bu yeni keşfedilmiş aydınlar sınıfı 'savunucusundan' da açıkça duymuşlardı. Ancak, orada tereddüt eden önemli bir kısım aydınlar arasında dahi, kültürlü bir Rus entelektüeli olarak dikkate aldıkları Molotov'a saldırı onları şaşırttı ve utandırdı. Uydurmaya çalışsa da, bunun güvenilmez bir ittifak olduğunu düşünüyorlardı, her şeye rağmen 'yeni Lider' koruyucumuz olmak için çok çaba harcıyordu.

Toplantıya katılan aydınların en seçkinlerinin bazıları kafaları karışmış, bazıları da sinirli bir şekilde ayrıldılar.

Bu yolla, yeni doğan 'diyalektik'i Kruşçev elverişli bir olaydan olumsuz bir duruma çevirdi. Fakat anı zamanda Prezidyum içerisinde yeni tartışmaların çıkmasına da sebep oldu.

Eğer bu olaydan önce Kruşçev Merkez Komitesi Prezidyumunun büyük çoğunluğunun desteğine bağlı olsaydı, Prezidyum üyelerinden birine yönelik bu saldırgan konuşmasından sonra, doğrudan doğruya şu söylenebilir, Prezidyum üyelerinin büyük çoğunluğu Kruşçevle olan ilişkilerine ve onun liderlik metodlarına daha eleştirisel bir yaklaşıma girdiler.

Kruşçevin basit anlayışına göre MK sekreteryasının onun kalesi olması yeterliydi, başka neye ihtiyacı olabilirdi?

Bir süre Parti ve Merkez Komitesi birliğinin devamı adına tolerans gösteren MK Prezidyum üyelerinin çoğu, böylesi siyasi hatalara ve bu tür liderliklerinin işlevliğine daha fazla müsamaha göstermenin olanaksızlığını, Kruşçevin MK genel sekreterliği için yetersiz olduğunu ve çok da uygun olmadığını ve er ya da geç Kruşçev'in görevden alınması için MK'ya baskı yapılacağını sonunda anladılar. Bu nedenle yapılması gereken ne kadar erken yapılırsa o kadar hayırlı olacaktı.

Kruşçev'in Prezidyum üyeleriyle olan ilişkisi bu noktadan sonra gerginleşmeye başladı. Kruşçev toplantı süresince çalışma arkadaşlarının konuşmalarına kabaca müdahale etti. Ben daha önce Molotov ve Malenkov hakkında konuşmuştum fakat bu aynı zamanda Voroshilov, ben, Kaganoviç ve diğerlerini de ilgilendiriyordu. Buna rağmen şunu öncelikle söylemeliyim ki, Kruşçev bana karşı sertleşti. Bundan da öte, 1955'de neredeyse ayrılmak üzereyken (!) Kaganoviç'in Ekim Devrimi'nin 36. yıl dönümü üzerine hazırlanan raporu okuması için Kaganoviç'i görevlendirdiğini açıkladı.(!)

1956 yılında 20. Kongre gündemi hakkında konuşmak için beni aradı. Bana şunları söyledi: Molotov Parti Programını 20. Kongre gündemine dahil etmek istiyor. Açıkça, Molotov, bu konu üzerine hazırlanan raporu

okuyacak olanın kendisi olacağını düşünüyor. Ancak, eğer parti programı Kongre gündemine alınacaksa, bunu okuma işiyle görevlendirilecek kişi ben olmalıyım, çünkü 19. Kongre'den önce bile bu konuyla ilgilenen kişi sendin.

Bu gerçekler, 1957 Plenumu'nda dile getirilen, benim ve geniş 'grubun' MK genel sekreteri olduğundan bu yana Kruşçev'e karşı olduğumuz iddialarını çürütmektedir. Tersine, Kruşçev, beni daha önce bahsi geçen olayla ilişkilendirirken, çok önemli konularda, örneğin Bilimler Akademisi Başkan Yardımcısı Bardin'in, Prezidyum'dan Teknik Gelişim Yılı ile bağlantılı olarak organize edilecek bazı etkinlikler için kaynak istediğinde ve ben bu talebi desteklediğimde, bana çok kabaca yaklaşmıştı. Kruşçev bana bağırmağa başladı: 'Tabi, burada bir milyonerimiz var, milyonların var senin. Onu destekliyorsun, çünkü o senin arkadaşın'. Pek tabiki Burdon'u 1916 dan beri, Yuzovsk'da çalışmamızla ilgili bir kurstan, ve Ağır Sanayi Bakanlığında (Narkomtiashprom) tanıyordum fakat özel bir arkadaşlık yoktu aramızda. Ben sadece teknik bir gelişime katkıda bulunacak iyi bir fikri desteklemiştim.

Kruşçev, teknik gelişimi sözde desteklerken, kendisiyle çelişkiye düştü ve Bilimler Akademisininin talebini reddetti. Onun öfkesi, Plenumun Bilimler Akademisi'nin talebini kabul etmesiyle daha da artacaktı.

Diğer örnek: 1955'de MK, Emek (Labour) ve Ücret konusunda çalışma yürütecek bir komite kurulmasına karar verdi. Komite başkanlığı görevi için iki aday —Shvernik ve Kaganoviç— öne sürüldü. Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcılığını yapan Kaganoviç, bu komitenin de başkanlığını yapması için seçildi. Sendikal hareket içindeki bir emektar olarak bunu ben de uygun buldum.

İlk işlerden birisi, emeklilik ile ilgili yeni bir kanun üzerine çalışmaktı. Bu çalışmaya ben de katıldım ve bununla ilgili ilk taslak çalışmamı komiteye sundum. Prezidyum'da yapılan tartışmalar sırasında Kruşçev beni emekliliği O'na göre çok fazla geniş tuttuğum için kınadı. Maliye Bakanlığı'ndan gelecek itirazları bekliyordum, ancak kendisini her an insancıl ve işçilerin sevgilisi olarak gösteren Kruşçev'den böylesi bir saldırıya maruz kalacağımı beklemiyordum.

Kruşçev'e, ondan tasarıya karşı geleceğini kendi adıma beklemediğimi söyledim. Devlet'in çıkarları adına itirazımı haklı göstermek için devletin böylesine ağır bir yükü kaldıramayacağını söyledi. Ona şunu söylediğimden öfkesi daha da arttı: 'Sen Devlet değilsin. Devlet emeklileri için gerekli kaynakları bulur, mesela birisi verimsiz harcamalara ayrılan para kaynaklarını azaltır'. Prezidyum'un Bulganin başkanlığı altında kurduğu komite bazı düzeltmeler yaptıktan sonra hazırlamış olduğum taslağı kabul etti. Bu taslağı

konu alan bir raporu Bulganin Yüksek Sovyet oturumuna verdi. İşte tekrar; Kruşçev kendisiyle çelişti.

Kruşçev'in, Presidyum'un diğer üyelerine karşı saldırılarına daha bir çok örnek verebilirim burada. Presidyum'un gayet yetenekli, iyi ve sadık üyeleri, örneğin Pervukhin ve Saburov, Kruşçevin 'yaratıcılığı' sayesinde kendisi tarafından bilinen ve bilinmeyen —doğrusu ikincisi daha çokçaydı— sorularla abartılmış teşhiri ile aşırı derecede usandırıldılar, yıldınlştırıldılar.

Kişisel engellemeler sebebinden ziyade, objektif koşulları değerlendirmeyen ve bu nedenle çok önemli konularda takındığı yanlış tutumlar yüzünden Ukraynacada söylendiği gibi sabır tuzla buz oldu.

Ve, Haziran ayının ikinci yarısında toplanan Presidyum toplantılarından birinde MK Presidyum üyelerinin memnuniyetsizliği açıkça zikredildi.

Bu toplantıda gündemde hasat ve hububat toplama hazırlıkları sorununun olduğunu anımsıyorum. Kruşçev, tüm MK Presidyum'unun 250. yıl dönümü sebebiyle Leningrad'ı ziyaret edilmesinin toplantının gündem maddesi olarak ele alınmasını önerdi. Hububat toplama konusundaki tartışmalardan sonra ilk itirazlar Voroişilov'dan geldi. Niçin tüm Presidyum üyeleri gitsin, onların ilgilenmeleri gereken başka işleri yokmu? diye sordu. Ben de Voroişilov'un kaygılarına katıldım ve hasat ve hububat toplama hazırlıkları ile ilgili yapmamız gereken bir çok işin olduğunu söyledim. Büyük bir olasılıkla Presidyum'un bir çok üyesi farklı yerlere, Kruşçev kendisi de yapılması gereken bir çok işin olduğu henüz istimlak edilmemiş arazilere gidebilirdi. Leningrad halkına derin bir saygı beslediğimizi ve sadece bazı Presidyum üyelerinin şehri ziyaret etmesinin Leningrad halkını üzmeceğini söyledim. Bu tür itirazlar Malenkov, Molotov, Bulganin ve Saburov'dan da geldi. Sonra Kruşçev ayağa kalktı ve Presidyum'un bir üyesinden diğerine kavga edercesine azarladı (!). Tamamen kendinden geçmişti, hızlı manevralarda gayet hünerli olan Mikoyen bile Kruşçevi sakinleştirmek zorunda kaldı. Bu anda Presidyum üyeleri ayağa kalktılar ve toplantının bu şekilde devam edemeyeceğini söylediler ve her şeyden evvel Kruşçev'in tavırlarının tartışılması gerektiğini söylediler.

Bu toplantının başkanlığının Bulganin'e verilmesi önerisi yapıldı. Önerge, Presidyum'un büyük çoğunluğunca kabul edildi. Bu kesinlikle önceden hazırlanmış bir komplo değildi.

Bulganin başkanlığı devraldıktan sonra ilk sözü alan Malenkov oldu. 'Biliyorsunuz yoldaşlar, Kruşçev'i desdekledik. Ben ve yoldaş Bulganin, Kruşçev'in MK Genel Sekreteri seçilmesi için önerge verdik. Fakat, şimdi anlıyorum ki hata yaptık. MK'nın önderi olma yeteneğine sahip olmadığını

gösterdi. İşinde hata üstüne hata yapıyor, ukelalaştı. Özellikle 20. Kongre'den sonra, MK üyelerine davranışları müsamaha edilemeyecek hale geldi. Kendisini devlet organlarının yerine geçiyor ve Bakanlar Kurulu'nun yerini alarak direk emirler veriyor. Bu Sovyet organlarının denetlenmesi değildir. MK Genel Sekreteri olarak Kruşçev'in sorumluluklarını kısıtlama kararı almamız gerekiyor.'

Bu, Malenkov ve diğer yoldaşların konuşmalarının çok kısa bir tasviridir.

Malenkov'dan sonra sözü Yoldaş Vorosilov aldı. Vorosilov, Kruşçev'in MK genel sekreteri seçilmesi için gönüllü olarak oy verdiğini ve daha sonra günlük çalışma içinde de kendisine tam bir destek verdiğini ancak Kruşçev'in hata yapmaya başladığını söyledi. 'Kruşçev'in MK Genel Sekreterliği sorumlularının kısıtlanması gerekliliği sonucuna vardım. Yoldaşlar, artık Onunla çalışmak imkansız bir hale gelmiştir'. Vorosilov, Kruşçev'in ona ne zaman ve nasıl bağıracağı, saldırgan ve hatta kabaca davrandığını anlattı. 'Artık buna tahammül edemeyiz. İzninizle karar verelim' diye noktalandı konuşmasını.

Vorosilov'dan sonra Kaganoviç konuştu. 'Ele alınan mesele zor ve acı verici. Kruşçev'in MK genel sekreterliğine önerenler arasında ben yoktum, çünkü Kruşçev'i artı ve eksi yönleriyle uzun zamandır tanıyorum. Fakat, sorumluluk çalışma içerisinde bir liderin olgunlaşmasını zorunlu kılar düşünceyle önergeye oy verdim. Kruşçev'i alçak gönüllü ve azimli bir öğrenci olarak bilirdim. O büyüdü ve Cumhuriyetin, taşra ve Birlik düzeyinde MK'nı kolektif sekreteriyasının MK sekreteri olarak liderlik yapabilecek duruma geldi.

'Genel Sekreter seçildikten sonra, bir süre pozitif özelliklerini gösterdi daha sonra hem parti ödevleri kararlarında hem de halkla olan ilişkilerinde, negatif özellikleri günden güne bunu örtmeye başladı. Diğer yoldaşlar gibi onun yaptığı iyi işler hakkında konuştuk ve Kruşçev'in kişisel ve gönüllü yaklaşımının çok belirgin olduğu ulusal ekonominin planlaması, parti ve devlet önderliği, ve denetleme konularında yaptığı hatalara dikkat çektik. Bu nedenle, Kruşçev'in MK Genel Sekreterliği sorumluluklarının kısıtlanması önerisini destekliyorum. Bu, kesinlikle onun parti liderliğinin bir parçası olmayacağı anlamına gelmez. Sanırım, Kruşçev bundan ders alır ve çalışmalarını daha da artırır.'

Ancak, Kruşçev'in eleştirilmesi gereken davranışlarının diğer bir yanı da var. Kruşçev, şimdi kanıtlandığı üzere, MK Sekreteriyası içerisinde kendi fraksiyonunu oluşturuyordu. Presidyum'un ve Presidyum üyelerinin saygınlığını sistemli olarak yok ediyordu. Presidyum üyelerini yalnızca Presidyum içerisinde eleştirmede —ki bu tamamen anlaşılabilir ve gerekli bir tutumdur— fakat bunun yanı sıra saldırılarını MK Sekreteriyası içerisinde,

MK Plenumları içinde Partinin en yüksek organı olan Presidyum'a yöneliyordu. Kruşçev'in bu aktiviteleri gerçekte O'nun yersiz davranışlarına tolerans göstermiş olan Presidyum'un birliğine zarar verdi. Bir araya gelmesi gereken MK Plenum'unda bunların rapor edilmesi gerekir. Önemli bir şey daha eklemek istiyorum, ki bu bana göre bir gerçektir. Presidyum toplantılarından birinde Kruşçev şunu söyledi. 'Zinoviev, Kamenev ve diğer Troçkistlerin davalarının yeniden ele alınması gerekir'. Ben de orada 'bırak başkasının ineği böğürsün, seninki sessiz kalmalı'. Kruşçev o anda patladı ve bağırılmaya başladı, 'Ne ima ediyorsun, bıktım artık tüm bunlardan'.

O zaman, Presidyum da ne ima ettiğimi açıkça söylemedim, fakat şimdi açıklayayım. Kruşçev 1923-1924 yılları arasında Troçkistti. 1925'de görüşlerini tekrar gözden geçirdi ve günah çıkardı. 1925 yılında Donbass'da Kruşçevi yakinen tanıma fırsatı buldum. O zaman onu sağlam bir Leninist, SBKP MK çizgisinin takipçisi olarak gördüm. Kruşçev'in işi ilk olarak Ukrayna MK sekreterliği, daha sonra da politik kariyerinin yükselmesinde en önemli etken olan, parti örgütlerinden sorumlu kadroların SBKP MK sekreterliğiydi. İşçi sınıfı saflarından gelmiş yetenekli bir parti işçisi olarak ona değer verdim. Değer verdim, çünkü Parti'nin ve MK'nın geçmişte hata yapmış ancak bunun üstesinden gelmiş, yetkinleşmiş insanları engellemeyeceğini düşündüm.

Moskova Konferansı'nda Kruşçev'in sekreterlik görevine seçildiği zaman bunu Stalin'e de anlattım. Kruşçevle birlikte Stalin ile görüştük. Stalin Kruşçev'in kendisi hakkında Konferans'da konuşma yapmasını önerdi. Kaganoviç MK'nın konu hakkında bilgisi olduğunu ve Kruşçev'e güvendiğini belirtti. Olay böyle gelişti. Geçmişte yapılan hatalar kesinlik mazur görülebilir ve sürekli gündeme getirilmez.

O zaman Kruşçev'e yapılan uyarıyla şu kastediliyordu; o iflah olmaz bir suçluydu. Ona eski günahlarını ve geçmişteki hatalarını tekrarlamamasını hatırlatıyorduk.

Kaganoviç'den sonra sözü Molotov aldı. Molotov 'Beni provoke etmek için ne kadar çabaladıysa da ona ilişkimizi daha da kötüleştirecek fırsatı vermedim. Fakat öyle görünüyor ki, artık buna daha fazla tolerans gösterilemez. Kruşçev yalnızca kişisel ilişkileri yıpratmakla kalmadı, aynı zamanda bir bütün olarak devlet ve parti meseleleri ile ilgili çok önemli karar alımlarında Presidyum içersindeki ilişkileri de gerginleştirdi', dedi. Yoldaş Molotov yanlış olarak değerlendirdiği yönetimin yeniden yapılandırılması üzerine detaylıca konuştu. Ayrıca tarıma açılmamış topraklar üzerine varılan yanlış görüş üzerinde de konuşma yaptı. Doğru değildi. Doğru olan şuydu; Molotov 20-30 milyon hektarlık plansız, frenlenmemiş artışa karşıydı. Başlangıçta 10-20 mil-

yon hektarlık bir alana konsantre olup, düzenli bir gelişme ve yüksek verim almak için gerekli düzenlemeler yapılması daha iyi olacaktı.

Molotov Yoldaş, kendisine yöneltilen, barış politikalarının önüne engel olma suçlamalarını da yalanladı ve bu önyargıya besbelli ki genel olarak dış politikada atılan gerekli adımların haklı gösterilmesi için ihtiyaç duyulduğunu söyledi. Yugoslavya karşısındaki tutumu dış politika konusuna değil, eleştirdiğimiz ve eleştirmeye devam edeceğimiz Yugoslavya'nın anti-parti ve anti-Sovyet tavrına bağlandı. Molotov konuşmasını 'Genel Sekreter olarak Kruşçevle çalışmamız mümkün değildir. Ben Kruşçev'in MK Genel Sekreterliği sorumluluklarının kısıtlanması yanayım' sözleriyle bitirdi.

Molotov'dan sonra söz alan Bulganin konuşmasına devlet organları işleyişlerinin kontrolünde uygulanan yanlış metodlar üzerine bilgi vererek başladı. Konuşmasına Bakanlar Kurulu'nu da dahil etti. Ayrıca Kruşçev'in kendisine yönelik arkadaşça olmayan tavırlarından da bahsetti. Birçok konuda yapılan hatalar hakkında da konuştu. Konuşmasını 'Kruşçev'in sorumluluklarının kısıtlanması önerisini tamamen destekliyorum' sözleriyle tamamladı.

Pervukhin ve Saburov yoldaşlar da söz aldılar. Her ikisi de Kruşçev'le, onların tarafındayken, iyi ilişkilere sahip olduklarını belirttikten sonra 'Fakat şimdi görüyoruz ki Kruşçev ukala birisi oldu. Çalışmamızı zorlaştırıyor. Kruşçev atılmalıdır' sözlerini sarfettiler.

Yoldaş Mikoyan, manevra taktiklerinin doğruluğunda, Kruşçev'in çalışma yönteminde bazı eksiklikler olduğunu doğru olduğunu ancak bunların düzeltebileceğini bu nedenle Kruşçev'in ihraç edilmesine gerek olmadığını söyledi.

Bizden sonra Kruşçev konuştu. Kendini beğenmiş bir tavır sergilemeden hatta utangaç bir tavırla bazı suçlamaları yalanladı. Bazı şikayetlerin doğru olduğunu, hatta çalışma arkadaşlarına karşı kendi adına uygun olmayan tavırlarının olduğunu, bazı yanlış kararlar alındığını, fakat tüm bunları düzeltereğine dair Presidyum'a söz verdiğini söyledi.

MK sekreterlerinden Brejnev, Suslov, Furtseva ve Pospelov, Kruşçev lehine konuşma yaptılar. Eksiklikler olduğunu kabul ederken bunları düzelterekleri sözünü verdiler.

MK sekreterleri arasında farklı konuşan tek kişi Şepilov'du. Dürüstçe, dosdoğru ve ikna edici bir tarzda kabul edilemez hata bulma atmosferini açıkladı ve MK Sekreteryası içinde Kruşçev'in uygulaya geldiği Presidyum'un yıpratılmasının özellikle Voroshilov'u 'eskimiş ve muhafazakar olarak günü geçmiş' eleştirisine maruz bırakıldığından bahsetti (o anda Kruşçev

ikiyüzlü bir tavırla Vorosilov'a çiğ bir saygı ve vefa gösterisinde bulundu). Şepilov, MK Presidyum'un bilgisi olmaksızın Sekreteryanın aldığı bir dizi yanlış kararlar hakkında konuştu. Pratik olarak Kruşçev MK Sekreteryası'nı MK Presidyumdan bağımsız işlev gören bir organ haline getirmişti.

Prezidyum dört gün boyunca toplandı. Bulganin toplantıları en demokratik bir tarzla yönetti. Konuşmacıların talep ettiği süre üzerine hiç bir limit koymadı. Hatta MK sekreterlerinin ikinci kez söz alma istemlerine izin verdi.

Bu arada Kruşçevci Sekreteryası gizlice Presidyumun bilgisi dışında MK üyelerini Moskova'ya çağırdı. GPU ve Savunma Bakanlığı aracılığıyla onlarca uçağı üyeleri Moskova'ya getirmesi için seferber etti. Ve bu Presidyum'un kararı dışında gerçekleşti. Hatta bu Presidyum üyelerinin görüşülen konuda bir karar almasını beklemeden yapıldı. Bu tamamen soru kuşku götürmez bir fırsatçılıktı, zekice ve Troçkist geleneğindendi.

Prezidyum'un büyük çoğunluğu kötü organizatörlerden ya da budalalardan oluşmuyordu. Eğer, onlar daha sonra suçlanacakları gibi, fırsatçı mücadele yolunu tutmuş olsalardı, organize olabilirlerdi ya da basitçe söyleyelim, Kruşçev'i ihraç edebilirlerdi. Fakat bizler Kruşçev'i bir parti üyesi olarak eleştiriyorduk ve parti değerlerini parti birliğinin devamını sağlamak için tizlikle gözetliyorduk.

Fakat Kruşçev bir fırsatçı gibi davrandı. MK Presidyum toplantısının sonuna doğru, Sverdlov Salonunda toplananlar adına başını Konev'in çektiğı bir delegasyon toplantıya girerek, MK Plenum üyelerinin, Presidyum'un görüştüğü konu hakkında Plenum'a rapor vermesini istediğini söylediler. Bazı Presidyum üyeleri MK Presidyum'un izni olmaksızın MK üyelerinin Moskova'ya çağrılmasına, MK Sekreteryası'nın bir parçasına zoraki el koyulmasına ve pek tabiki Kruşçev'in kendisine hiddetle tepki gösterdiler.

Daha önce Kruşçev'i taparcasına destekleyen Saburov yoldaş hiddetlice 'Siz, Yoldaş Kruşçev, dürüst bir insan olarak bilirdim. Şu anda yanıldığımı anlıyorum. Sen fırsatçı yollarla Presidyum'un arkasından Sverdlov Salonu'ndaki toplantıyı organize eden namuzsuz birisinin' diye haykırdı.

Kısa bir aradan sonra bu toplantıya devam etmeme ve parti değerlerine bağıra çağıra saldırmış olmaları gerçeğine rağmen, bir saygı gösterisi olarak, onları Sverdlov Binasında bekleyen MK üyelerinin yanısıra gitme kararı aldı.

Utangaçlık maskesini yırtıp atan Kruşçev, yanında ona güç veren Zhukov ve Serov eşliğinde Binaya doğru yürüdü.

Böylesi olağanüstü yollarla Moskova'ya getirtilen MK Plenum üyelerinin psikolojik durumlarını tahmin etmek zor olmasa gerek.

Daha Plenum görüşmeleri başlamadan, MK üyeleri başlayan Plenum toplantısı hakkında açıkça bilgilendirilmişlerdi. MK üyelerinin MK Presidyum toplantısı hakkında bekledikleri rapora rağmen, onlara Malenkov, Kaganoviç ve Molotov'dan oluşan anti-parti grubunun tabağı sunuldu.

Konunun, Kruşçev'in MK Genel Sekreteri olarak yetersiz görülen liderliği olmasına rağmen, gündeme tamamen zıt ve bir o kadar hayal ürünü olan Malenkov, Kaganoviç ve Molotov'un anti-parti grubu meselesi sokuldu.

MK Presidyum üzerine hazırlanan rapor ve Prezidyum toplantısında tartışılan konu tamamen pratik amaçlar için ele alınmadı. Fakat öte yandan bir hayal ürünü olarak ortaya atılan Malenkov, Kaganoviç ve Molotov'un anti-parti grubuna ve onların suç ortağı olan MK Presidyum adaylarından Şepilov'a karşı bir çok büyük siyasi suçlamalar yapıldı.

Kruşçevci suçlayıcılar, tüm Presidyum'u fırsatçılıkla suçladıklarını ve bu durumun da tuhaflığını hissettiklerinde, yılanca, sahte bir taktik izleyerek, Kruşçev'e karşı konuşan Presidyum'un yedi üyesi arasından Malenkov, Kaganoviç ve Molotov üçlü gurubunun isimlerini, —Kruşçevi suçlayanlar ve ihracını isteyenler olarak— ilan ettiler. (Yedi kişiden diğer dördü Voroshilov, Bulganin, Pervukhin ve Saburov'du. İlk üç isim MK Presidyum'una tekrar seçildiler).

Üç kişinin; Malenkov, Kaganoviç ve Molotov'un belirlenmesiyle oluşan tabloda, Presidyum'un 9 üyesinden yalnızca 2 üyesi Mikoyan ve Kruşçev'in kendisi Kruşçev'in Genel Sekreter olarak kalmasından yanaydı, çoğunluk ise, 7 üye, pratik alanda Parti MK'sının siyasi çizgisini yeteri derecede hayata geçiremediği için Kruşçev'in ihracını istiyorlardı. Bu gerçeği örtbas etmek için bir girişimde bulunuldu.

Daha sonra 'fatihler' yeni bir tartışma konusu icad ettiler. Bu grup aritmetik çoğunluk görüşüyle parti yönetici organların bileşiminde ve Parti politikalarında değişiklik yapmak istediler. Ancak öncelikle aritmetik çoğunluk hakkında konuşmak absürttür. Herhangi bir mesele üzerinde karar alınırken nasıl başka bir tür çoğunluk olabilir? MK Presidyum'unun büyük çoğunluğunun Kruşçev'in ihracı konusunda hemfikir olduğu doğrudur, ancak partinin yönetici organlarının bileşimi yalnızca Kruşçevden mi ibaret? Tüm Presidyum'un MK'nın birbirini izleyen plenumları arasında Partinin en yüksek organ olduğu da doğru değil midir? Bu nedenle Presidyum'un partinin yönetici organlarının yerini almak istediğini söylemek, ki bu kendi kendisinin yerini alması demektir, bunun hakkında yazmak saçmalaktan başka bir şey değildir.

Sonuç biliniyor: Talep edilen kanun tasarısı kabul edildi, ve Pravda'da

yayınlandı. ‘Malenkov G..M., Kaganoviç L.M., Molotov V.M. anti-Parti grubu üzerine’

Benimsenen kararda şu ifadeler yer alıyordu; ‘Bu grup anti-parti ve hizipçilik metodları kullanarak yer edinmek istediler...’ Tüm Presidyumu hizip olarak adlandırmak mümkün mü? Hizipçilik metodlarıyla ilgili verilmiş tek bir gerçek yoktur; guruplar yoktu, Presidyum toplantısından önce ve sonra herhangi bir grubun herhangi gizli bir toplantısı olmamıştı, herhangi bir komplo yoktu. Herhangi bir hizip olduysa, Kruşçevin ve O’nun hizibinin bizi —tüm Presidyumu— aptal yerine koyabileceği böylesi bir duruma düşecek kadar kötü örgütçü değildik. Doğrusu MK Presidyumunun bilgisi olmadan MK üyelerini gizlice çağırmasıyla Kruşçev ve O’nun yandaşları organize bir tarzda hiziptiler. Bizler MK’nın birliğini savunan çoğunlukta, hizip değil. Toplandık, tartıştık, görüşlerimizi onayladık ve Kruşçev ve onun kurnaz danışmanlarının yaptığı gibi hizipçi ayak oyunları yapmadan bir karar almaya çalıştık.

Kruşçev’in şirret birisi olduğu söylenebilir. Evet, ancak bu Troçkist ve anti-parti şirretliğidir. Buna rağmen, Presidyumun yalnızca üç üyesinin belirlenmesi, daha sonra bunların MK’dan ve onun Presidyumundan ihraç edilmeleri, hizipçi ve anti-parti grubu etiketi vurulmasının Partiyi ikna etmediği anlaşılıyor. Yeni Kruşçevci lider kadro, seçilmeden önce bile, bir MK Plenum karar taslağı hazırlayarak anti-parti grubu dedikleri Malenkov, Kaganoviç, ve Molotov ekibine karşı tamamen asılsız politik suçlamalarda bulundular.

Taslak yalanlanmaya bile değmeyecek bir sürü suçlamayla doluydu. Çünkü tüm suçlamalar hayal ürünüydü.

Bu Sovyet hükümetine ve partinin emektar liderlerine karşı anti-parti ve anti-Leninist bir misillemeydi. Kendisini vazgeçilmez yapmak sevdalısı olan MK Genel Sekreteri Kruşçev’i eleştirme cesaretine karşılık yapılmış bir misilleme.